

Juhannuksena rehkiminen vaihtuu lomailuun myös siirtolapuutarhoissa – näin kaupunkimökeissä valmistauduttiin keskikesän juhlaan

Saunavastaava Nipa Nieminen aloittaa Pakilan siirtolapuutarhan saunan lämmittämisen juhannuksena jo aamusta. Konkariviljelijä Marketta Eräsaari antaa näppäriä puutarhavinkkejä HS:n lukijoille.

Jaana Laitinen

HS Julkaistu: 18.6. 2:00 , Päivitetty: 24.6. 10:33

MIESTEN vuoron ahkera kylpijä on parrakas puutarhuri Vaahterapolulta.

”Sauna on minulle puoli elämää. Saunominen on luonteva tapa hiljentyä ja puhdistua”, kertoo **Nipa Nieminen**.

Hän on Pakilan siirtolapuutarhan saunatoimikunnan vetäjä. Hän katsoo, että kuivia saunapuita riittää, vieraspyyhkeet on pesty ja sauna on puhdas.

”Meillä on hieno porukka, ja kukin vuorollaan lämmittää saunan. Minä pyörin paljon mukana.”

Tänään saunavuorossa on puutarhayhdistyksen nokkamies **Timo Mäkinen**. Hän aloitti lämmittämisen jo aamulla. Ison löylyhuoneen kiukaaseen syötetään puuta viisi tuntia. Sen jälkeen lämmittäjä lyö häkälöylyt ja laittaa kiukaan siintymään tunniksi.

”Täällä menee koko päivä. Lämmittäjä kylpee viimeiseksi illan suussa perheensä kanssa. Sen jälkeen hän vielä siivoaa saunan.”

JUHANNUKSENA saunan eteen tuodaan juhannuskoivut.

Sauna kokoaa viljelijöitä yhteen. Tapana on, että jokainen saa olla palstallaan rauhassa, jos haluaa. Lauteilla sitten vaihdetaan kuulumisia.

”Puhumme siellä, mitä kukin ottaa keskustelun aiheeksi. Hiljaakin saa olla.”

Juhannus on yksi kesän käännekohdista siirtolapuutarhoissa. Siihen asti kevään pihatyöt ja kylvöt pitävät viljelijöitä kiireisinä. Mittumaarin jälkeen on enemmän aikaa levätä, grillata ja istua iltaa vieraiden kanssa.

”Luonto puskee koko ajan uutta kasvua. Pihassa riittää tekemistä aina”, Nieminen kertoo.

Katso, miten siirtolapuutarhassa valmistaudutaan keskikesän juhlaan. Juttu jatkuu kuvakarusellin jälkeen.

NIEMINEN asuu puolisonsa kanssa 35 neliön mökissä nyt kahdeksatta kesää. Pari kunnosti aluksi vanhan mökin seinät ja lattiat.

Asuminen siirtyi osin ulos, kun Nieminen nikkaroi talon etupihalle tilavan terassin. Se kiertää talon eteläpäätyyn ja levenee siellä ”olohuoneeksi”.

Terassille mahtuvat niin grilli, tiskinurkka, jossa on katto, kuin komeat puuportaatkin. Niille Nieminen on asetellut yrttiruukkuja. Portaat ovat kerhotalon entiset rappuset. Tomaatit ja chilit nauttivat lämmöstä talon päätyyn nikkaroidussa kasvihuoneessa.

Tänä kesänä pukkaa lisää projekteja. Nieminen aikoo poistaa mökin välikaton, mikä lisää olohuoneeseen korkeutta. Hän rakentaa myös kuivavessan talon takavarastoon ja sisustaa vierashuoneen leikkimökkiin.

”Välillä elämä on täällä raatamista”, hän myöntää. ”Sitten otan rennosti, luen kirjoja ja porrään puhumassa ihmisten seassa. Illalla pelaan petankkia hyvien tyyppien kanssa.”

VAAHTERAPOLULLA kerhotalon kohdalla kukkii syreenejä. Ne kuuluvat **Marketta Eräsaarelle**. Hän kuuluu ympäristötoimikuntaan. Se pitää huolta puutarhan yhteisten alueiden istutuksista.

Paikkoja on pantu juhannukseksi tip top -kuntoon.

”Teimme kerhotalon eteen uuden perenna-alueen. Nyt pidämme sen siistinä.”

Eräsaaren mökkipiha on täynnä kekseliitä ratkaisuja. Mökin edessä olevassa kukkapenkissä kasvaa metsämansikoita.

”Hain ne metsästä. Ne ovat hienoja maanpeitekasveja. Ja niiden mansikat ovat makeita!”

Samassa kukkapenkissä seisoo kaksi sinistä kukkaruukkua kukkineen.

”Jos jossakin penkissä on tyhjää tilaa, täytän niitä ruukuilla. Siirtelen ruukkuja aina sinne, missä tarvitaan.”

Tutustu Marketta Eräsaaren puutarhavinkkeihin. Juttu jatkuu kuvakarusellin jälkeen.

EDELLISEN omistajan peruja on rautariimu, joka roikkuu räystästä oven lipan päältä. Sadevesi valuu riimua pitkin astiaan, josta se imeytyy siististi kukkapenkkiin. Räystäältä ryöppyävä vesi vahingoittaisi ja likaisia kasveja ja tekisi multaan koloja.

Sadevettä Eräsaari kerää talteen kahteen isoon saaviin. Kesän kuluessa hyttyset munivat saavien seisovaan veteen. Mutta Eräsaarella on konsti siihenkin.

”Laitan saavien kanneksi harson, ja kiinnitän sen neljällä pyykkipojalla.”

Yrttipenkkiin rukolan päällä hän on laittanut muovisen, läpinäkyvän lampunvarjostimen. Se pitää kasvin lämpimänä. Ilma vaihtuu reiästä varjostimen keskellä. ”Kun peitin rukolan tällä, se kasvoi nopeasti.”

Rukolan vieressä penkissä töröttävät pystyssä paksut, isot puikot. Ne ovat kokoa 15.

”Käytän niitä kasvien tukina.”

Hän sai vadelmat kasvamaan, kun hän käytti kattoi niiden mullan oljilla. ”Sain vinkin **Helinin Liisalta**. Hän neuvoi myös, että vuohenputkia ei kannata repiä maasta. Versot kannattaa leikata pois”, Eräsaari kertoo.

Hän on siirtänyt metsästä pihalle myös lupiineja, jotka leviävät nopeasti. Hän leikkaa niiden kukkavanat pois ennen kuin siemenet kypsyvät.

”Leikkaa ruohonleikkurilla nurmi lyhyeksi sen ympäriltä. Se ei pääse leviämään tästä mihinkään.”

ERÄSAAREN PIHASSA kasvaa monia herukoita. Vihreät herukat säästyvät linnulta, koska ne eivät erota vihreitä marjoja lehdistä, hän antaa vinkin.

Mustaherukoita hän lisää helposti vesipullossa. Hän leikkaa oksan pensaasta ja laittaa sen pulloon kuin kukan vaasiin. Kuukauden kuluessa versoon kasvaa juuret.

Pihan kolme omenapuuta ovat matalia ja leveitä. Marketta Eräsaari kutsuu niitä bonsaipuikseen. Puut toimivat päivänvarjoina: niiden oksien alla siilautuvassa valossa viihtyvät niin kukkapenkit kuin yksi pihan kolmesta oleskeluryhmästä.

”Istun aamulla aamuauringossa ja illalla ilta-auringossa. Päivällä nautin varjosta omenapuun alle.”

ERÄSAAREN MÖKISSÄ on tilaa 20 neliötä. Kahdeksan ihmistä pystyy kuitenkin nukkumaan mökissä hyvin. Vintille mahtuu kaksi patjaa. Sohvasta voi avata pedin kahdelle yöpyjälle.

Mökin takaosan varasto on liitetty asuintiloihin. Siellä on nyt kapea tila, jonka toiseen päähän mahtuu kerrossänky ja pieni seinäkaappi. Se on pojanpojan nurkka.

Marketta Eräsaari itse nukkuu tilan toisessa päässä 120 senttiä leveässä sängyssä.

Mökiin kuuluu pieni keittiökomero. Astioille sekä kirjoille Eräsaari sai tilaa, kun oleskeluhuoneen seiniin katon rajaan kiinnitettiin lautahylly. Se kiertää koko huoneen.

Huone näyttää kokoaan avarammalta, koska sen seinille on ripustettu paljon peilejä.

Siirtolapuutarhoihin saa mennä kylään

HELSINGISSÄ on yhdeksän siirtolapuutarhaa. Ne ovat kaupungin yleisiä puistoja, ja niihin saavat mennä muutkin kuin mökkien omistajat.

”Kyllä tänne saa tulla ja kannattaa tulla”, innostaa **Tina Wessman**. Hänellä on mökki Talin siirtolapuutarhassa. Hän toimii myös Suomen siirtolapuutarhaliiton sihteerinä.

Monet siirtolapuutarhat on ympäröity aidoilla. Niiden portit ovat kuitenkin auki päivällä.

”Yleensä portit avataan aamulla yhdeksältä. Illalla ne suljetaan yhdeksältä tai kymmeneltä. Siinä välissä alueella saa tulla katselemaan mökkejä ja pihvoja.”

Portit suljetaan yöksi kuten ulko-ovet kerrostaloissa, Wessman kuvaa. Niin viljelijät saavat nukkua rauhassa. Joissakin puutarhoissa viljelijät asuvat osan tai koko kesän. Vesi avataan

vappuna, ja ensimmäiset tulijat muuttavat alueelle jo silloin. Vedet suljetaan lokakuun lopussa.

”Mökit ovat lautarakennuksia. Jos alueella on melua, se kuuluu mökkeihin.”

Tonteille ja mökkeihin ei saa mennä, Wessman korostaa. Sen sijaan niitä on lupa katsella. Palstoja ympäröivät pensasaidat saavat olla enintään 140 senttiä korkeita, jotta niiden yli näkee. ”Jos viljelijä haluaa olla rauhassa, häntä ei saa häiritä. Moni juttelee mielellään kävijöiden kanssa ja kertoo kasveistaan.”

Monet puutarhat pitävät kesän aikana kahvilaa tai kioskia. Ne järjestävät myös juhlia, joihin myös yleisö on tervetullut.

Wessman mainostaa museomökkejä Vallilan ja Kumpulan siirtolapuutarhoissa. ”Niissä voi käydä katsomassa, millaisia mökit olivat ennen. Vallilassa on mallipuutarha 1930-luvulta.”

Sen on suunnitellut kaupungin puutarhakonsulentti **Elisabeth Koch**, joka oli aikansa tärkeä siirtolapuutarhavaikuttaja.

VANTAALLA on kaksi siirtolapuutarhaa, Viherkumpu Vantaanlaaksossa ja Kesäheinä Lapinkylässä.

”Meille saa tulla, kunhan ei tule yöllä ja käyttäytyy fiksusti”, kertoo Viherkummun puheenjohtaja **Kalevi Purjo**.

Kesäheinä on yksityinen yhtiö, ja sinne ei haluta vieraita kulkijoita. Ajo puutarhaan on suljettu puomilla. Alueella asuu vuoden ympäri talonmies.

ESPOON vanhin puutarha Puolarmaari on avointa aluetta.

”Täällä saa liikkua, kunhan ei häiritse tai sotke”, sanoo yhdistyksen tiedottaja Irma Saarinen.

Sama linja on Niipperin Puutarhakylä 1:ssä. Se on viljelijöiden omistama yhtiö.

Säterinniityssä on kaksi yhtiötä. Niiden kulkuteillä voi kävellä häiritsemättä.

Yleisölle avoimia juhannusjuhlia vietetään perjantaina 23. kesäkuuta klo 18 Talissa ja Marjaniemessä.